

תקן ישראלי- ת"י 4481

תמוז התש"ס - אוגוסט 2000

מערכות ניהול בטיחות וגיהות בתעסוקה - דרישות Occupational health and safety management systems - Specification

תקן זה בא במקום

התקן הישראלי ת"י 4481 מאוגוסט 1999

תקן זה זהה למסמך הבריטי

OHSAS 18001 - 1999

מילות מפתח: מדריכים, בטיחות תעסוקתית, מניעת תאונות, ניהול, ניהול בטיחות, ניהול משאבי אנוש, ניתוח מערכות, תכנון, הדרכה, מסמכים טכניים.

Descriptors: guide books, occupational safety, accident prevention, management, safety management, personnel management, systems analysis, planning, training, technical documents.

מסמך בריטי זה נקבע להיות תקן ישראלי ותורגם על ידי ועדת מומחים בהרכב זה:
אבי גריפל, מנתם שוורץ, איתן שרון.

מסמך בריטי זה, לרבות תרגומו, אושר כתקן ישראלי על ידי הוועדת הטכנית 1605 - בטיחות בתהליכי עבודה, בהרכב זה:

איגוד התעשייה הקיבוצית	-	עמי רייז
ארגון הממונים על הבטיחות	-	יעקב ברנשטיין
המוסד לבטיחות ולגיהות	-	משה וייל
המשרד לאיכות הסביבה	-	רובי-ראובן גלעד
התאחדות התעשיינים בישראל	-	מנדל מויסה
כימיקלים לישראל בע"מ	-	גיל אבטובי
לשכת המהנדסים והאדריכלים	-	שמואל נתנאל (יו"ר)
מכון התקנים הישראלי	-	אבא תמרי
מקורות, חברת מיס	-	יורם תבל
משרד העבודה והרווחה	-	מרסל לויזר
רשות ההסתדרות לצרכנות	-	ראובן זילכה

כמו כן תרם להכנת התקן מיכאל מהריק

רכזת הוועדות - רעיה בר-סימן-טוב

יש לבדוק אם המסמך רשמי, או אם חלקים ממנו רשמיים.
תקן רשמי/גיליון תיקון רשמי (במלואם או בחלקם) נכנסים לתוקף 60 יום מפרסום ההודעה ברשומות,
אלא אם בהודעה נקבע מועד מאוחר יותר לכניסה לתוקף.
שים לב: מסמך המתפרסם ברשומות כ"גיליון תיקון" יכול להיות גיליון תיקון נפרד, או תיקון המשולב בתקן.

תוכן העניינים

1	הקדמה לתקן הישראלי
1	הקדמת
2	1. חלות התקן
2	2. אזכורים
3	3. מונחים והגדרות
5	4. רכיבי מערכת ניהול בג"ת
5	1. 4. דרישות כלליות
5	2. 4. מדיניות בג"ת
6	3. 4. תכנון
8	4. 4. מימוש ותפעול
10	5. 4. בדיקה ופעולה מתקנת
12	6. 4. סקר הנהלה
	נספח א - קשרים בין ת"י 4481 (OHSAS 18001), ISO 14001:1996
13	ו-ISO 9001:1994
14	רשימת מונחים

הקדמה לתקן הישראלי

תקן זה הוא המסמך הבריטי OHSAS 18001 משנת 1999, שאושר בתרגומו לעברית כתקן ישראלי. מדריכים מומלצים ליישום תקן זה הם (כל אחד בפני עצמו):

1. התקן הבריטי 1996 - BS 8800:

Guide to Occupational health and safety management systems

2. התקן האוסטרלי/ניו-זילנדי 1997 - AS/NZS 4804

Occupational health and safety management systems - General guidelines on principles, systems and supporting techniques

3. המסמך הבריטי 2000 - OHSAS 18002

Occupational health and safety management systems - Guidelines for the implementation of OHSAS 18001

מדריכים אלה ותרגומיהם לעברית^(א) מצויים בספריית מכון התקנים הישראלי. הערות לנוסח העברי מובאות כהערות שוליים ומצוינות באותיות א"ב. לנוחות הקורא הוספה רשימת מונחים בסוף התקן.

הקדמה

מסמך OHSAS זה (OHSAS Occupational health and safety assessment series - סדרת מסמכי הערכה לבטיחות וגיהות בתעסוקה), יחד עם המסמך

OHSAS 18002 - Guidelines for the implementation of OHSAS 18001

פותחו כתגובה לביקוש רב של משתמשים שראו צורך בתקן למערכות ניהול בטיחות וגיהות בתעסוקה, שלפיו ניתן יהיה להעריך ולהתעיד את מערכות הניהול שלהם.

המסמך הבריטי OHSAS 18001, שהוא מסמך דרישות, פותח כך שיתיישב עם התקנים הבין-לאומיים ISO 9001:1994^(ב) (תקן מערכת ניהול איכות) ו-ISO 14001:1996^(ג) (תקן למערכות ניהול סביבתי) כדי להקל על ארגונים הרוצים בכך, לשלב את מערכות הניהול שלהם בנושאי איכות, סביבה ובטיחות וגיהות בתעסוקה.

מסמך OHSAS זה, ייסקר או יתוקן לפי הצורך. הסקירות ייערכו כאשר יפורסמו מהדורות חדשות של התקנים הבין-לאומיים ISO 9001 או של ISO 14001 כדי להבטיח מתיישבות רציפה ביניהם.

מסמך OHSAS זה יבוטל כאשר יתפרסם תוכנו כתקן בין-לאומי, או כאשר תוכנו ייכלל בתקן בין-לאומי.

מסמכים ששימשו בהכנת המסמך הבריטי

להלן רשימת המסמכים ששימשו בהכנת המסמך הבריטי.

BS 8800 - 1996

Guide to occupational health and safety management systems

NPR 5001 - 1997

Technical report - Guide to an occupational health and safety management system

^(א) בעת פרסום תקן זה, תרגום המדריכים לעברית נמצא בהכנה.

^(ב) קיים תקן ישראלי ת"י ISO 9001:1995, שהוא תרגום לעברית של ISO 9001 משנת 1994. רוויזיה של התקן נמצאת בהכנה.

^(ג) קיים תקן ישראלי ת"י ISO 14001, משנת 1997, שהוא תרגום לעברית של ISO 14001 משנת 1996.

SGS & ISMOL ISA 2000 - 1997	Requirements for safety and health management systems
BVQI SafetyCert	Occupational safety and health management standard
DNV	Standard for certification of occupational health and safety management systems (OHSMS):1997
Draft NSAI SR 320	Recommendation for an occupational health and safety (OH and S) management system
Draft AS/NZ 4801	Occupational health and safety management systems - Specification with guidance for use
Draft BS1 PAS 088	Occupational health and safety management systems
UNE 81900	Series of pre-standards on the prevention of occupational risks
Draft LRQA SMS 8800	Health & safety management systems assessment criteria

OHSAS 18001 בא במקום חלק מהמסמכים המוזכרים לעיל.

ב-OHSAS 18001 נשמרת רמה גבוהה של מתיישבות ורמה גבוהה של שקילות טכנית עם UNE 81900. המסמך OHSAS 18001 אינו כולל את כל התנאים הדרושים לחוזה. יישומו הנכון יהיה באחריות המשתמש.

התאמה לדרישות מסמך OHSAS זה אינה באה לגרוע מהוראת כל דין.

1. חלות התקן

מסמך OHSAS זה קובע דרישות למערכת ניהול בטיחות וגיחות בתעסוקה (להלן: מנבג"ת) כדי לאפשר לארגון לנהל בקרת סיכוני בטיחות וגיחות בתעסוקה (להלן: בג"ת) ולשפר את ביצועיו. מסמך OHSAS אינו קובע אמות מידה מפורטות לביצועי בג"ת ואינו מפרט דרישות לתכן מערכת ניהול מסמך OHSAS זה ישים לכל ארגון השואף:

- א. להקים מערכת ניהול בג"ת כדי לסלק או למזער את סיכונם של עובדים ושל בעלי עניין אחרים העלולים להיחשף לסיכוני בג"ת הקשורים לפעילויותיו;
 - ב. ליישם, לתחזק ולשפר בהתמדה מערכת ניהול בג"ת;
 - ג. להבטיח לעצמו את התאמתו למדיניות הבג"ת המוצהרת שלו;
 - ד. להציג התאמה זאת לאחרים;
 - ה. לשאוף להתעדה או לרישום של מערכת ניהול הבג"ת שלו על ידי ארגון חיצוני;
 - ו. להגדיר לעצמו התאמה לדרישות אלה של מערכת ניהול בג"ת ולהצהיר על כך.
- כל הדרישות במסמך OHSAS זה נועדו לשילוב בכל מנבג"ת. היקף מימושן תלוי בגורמים כגון מדיניות הבג"ת של הארגון, אופי פעילויותיו, מורכבותן והסיכונים הכרוכים בהן.
- מסמך OHSAS זה דן בבטיחות וגיחות בתעסוקה ולא בבטיחות מוצרים ושירותים.

2. אזכורים

ראו ברשימה הביבליוגרפית מסמכים אחרים המכילים מידע או הנחיות. מומלץ להיעזר במהדורה האחרונה של כל אחד מהפרסומים. במיוחד ראוי להתייחס למסמכים אלה:

OHSAS 18002: 1999	Guidelines for the implementation of OHSAS 18001
BS 8800: 1996	Guide to occupational health and safety management systems

3. מונחים והגדרות^(ד)

הגדרות אלה כוחן יפה בתקן זה:

3.1. תאונה

אירוע לא-רצוי הגורם מוות, פוגע בבריאות, או גורם פציעה, נזק או אובדן אחר.

3.2. מבדק

בחינה שיטתית שנועדה לקבוע אם הפעילויות ותוצאותיהן מתאימות לסידורים המתוכננים ואם סידורים אלה מיושמים באפקטיביות ומתאימים למדיניות של הארגון ולהשגת מטרותיו (ראו 3.9).

3.3. שיפור מתמיד

תהליך של חיזוק מערכת ניהול הבג"ת להשגת שיפור של ביצועי הבג"ת הכוללים, בהתאמה למדיניות הבג"ת של הארגון.

הערה:

התהליך אינו חייב להתרחש בו-זמנית בכל תחומי הפעילות.

3.4. גורם סיכון

גורם או מצב שיש בהם כדי להוביל לפציעה או לפגיעה בבריאות, לנזק לרכוש, לנזק לסביבת העבודה או לצירוף של כמה מאלה.

3.5. זיהוי גורם סיכון

תהליך ההכרה בקיומו של גורם סיכון (3.4) והגדרת מאפייניו.

3.6. אירוע

אירוע הגורם תאונה או העלול לגרום תאונה.

הערה:

אירוע שאינו פוגע בבריאות ואינו גורם פציעה, נזק או אובדן אחר, מכונה גם "כמעט תאונה". המונח "אירוע" כולל גם "כמעט תאונה".

3.7. בעלי עניין

פרט או קבוצה שיש להם נגיעה לביצועי הבג"ת של ארגון או העשויים להיות מושפעים מביצועים אלה.

3.8. אי-התאמה

כל סטייה מתקני עבודה, נוהגי עבודה, נהלים, תקנות, ביצועי מערכת ניהול וכדומה, העשויה להוביל, במישרין או בעקיפין, לפציעה או למחלה, לנזק לרכוש, לנזק לסביבת העבודה, או לצירוף של כמה מאלה.

3.9. מטרות

מטרות שארגון מציב לעצמו, המוגדרות במונחים של ביצועי בג"ת.

3.10. בטיחות וגיחות בתעסוקה (בג"ת)

תנאים וגורמים המשפיעים על רווחת עובדים, עובדים זמניים, עובדי קבלן, מבקרים ואנשים אחרים במקום העבודה.

^(ד) ראו רשימת מונחים בסוף התקן.

11. 3. מערכת ניהול בג"ת (מנבג"ת)

החלק מתוך מערכת הניהול הכוללת, המאפשר ניהול סיכוני בג"ת הקשורים לפעילותו העסקית של הארגון. בחלק זה נכללים המבנה הארגוני, פעילויות התכנון, תחומי האחריות, שיטות העבודה, הנהלים, התהליכים והמשאבים - המשמשים לפיתוח, מימוש, השגה, סקירה וקיום של מדיניות הבג"ת של הארגון.

12. 3. ארגון

גוף ציבורי או פרטי שיש לו יחידות והנהלה משלו, כגון: חברה, תאגיד, עסק, מפעל, רשות או מוסד, או חלק או צירוף של גופים כאלה, מאוגדים משפטית או לא מאוגדים משפטית.

הערה:

בארגונים הכוללים יותר מיחידה תפעולית אחת, ניתן להגדיר יחידה כזאת כארגון.

13. 3. ביצועים

תוצאות הניתנות למדידה של מערכת ניהול בג"ת, המתייחסות לבקרת הארגון על סיכוני בטיחות וגיהות, המבוססות על מדיניות הבג"ת ועל מטרות הבג"ת.

הערה:

מדדי ביצועים כוללים מדדי פעילויות ותוצאות של ניהול בג"ת.

14. 3. סיכון

צירוף של ההסתברות להתרחשותו של אירוע מסוכן מוגדר, וחומרת התוצאות הצפויות מהתרחשות זאת.

15. 3. הערכת סיכונים

תהליך כולל של הערכת מידת הסיכון והחלטה אם הסיכון נסבל.

16. 3. בטיחות

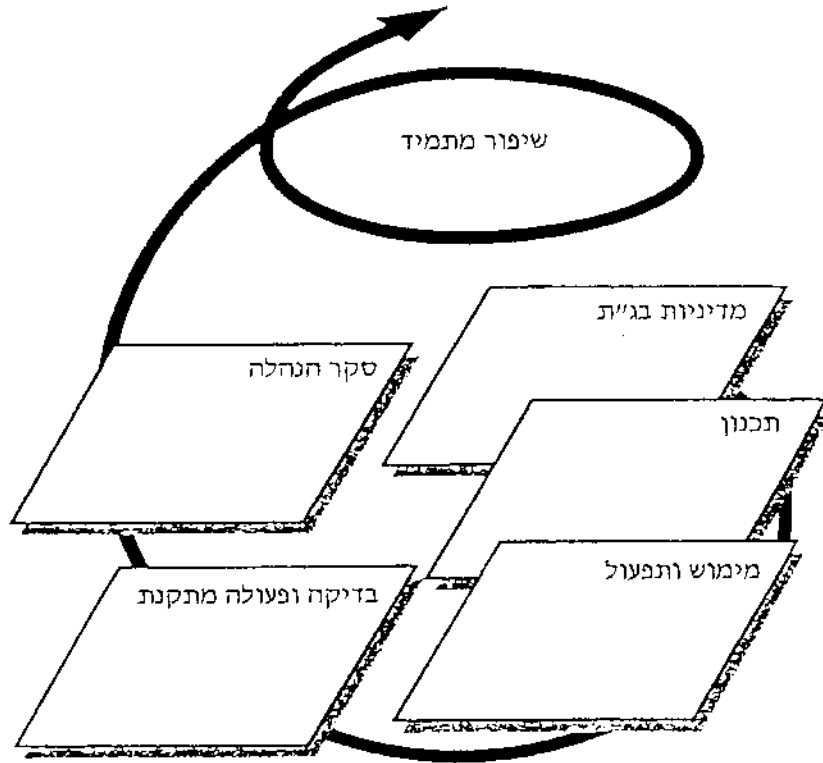
היעדר סיכון לא קביל לנזק (ISO/IEC Guide 2)^(ה).

17. 3. סיכון נסבל

סיכון שהוקטן לרמה שהארגון מוכן לשאת בהתייחס למחויבויותיו על פי חוק ולמדיניות הבג"ת שלו.

^(ה) קיים תקן ישראלי ת"י 2222, שהוא תרגום לעברית של ISO/IEC Guide 2.

4. רכיבי מערכת ניהול בג"ת

ציור 1 - רכיבי ניהול מוצלח של בג"ת

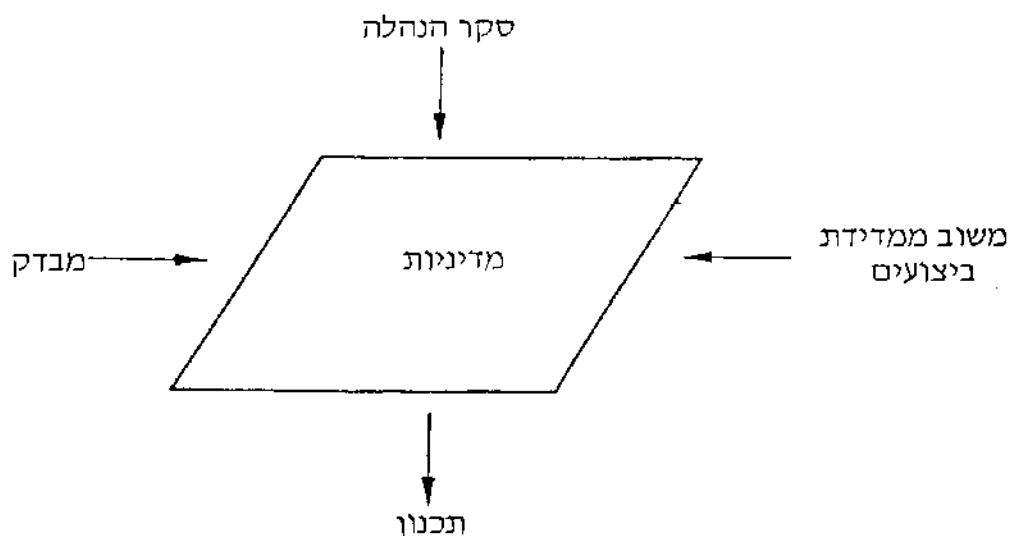
4.1 דרישות כלליות

הארגון יקים ויקיים מערכת ניהול בג"ת שדרישותיה נקבעו בסעיף 4.

4.2 מדיניות בג"ת

תהיה מדיניות בג"ת מאושרת על ידי ההנהלה הבכירה של הארגון, שמוצגות בה בבירור המטרות הכוללות של הבג"ת והמחויבויות לשיפור ביצועי הבג"ת. המדיניות תאופיין כלהלן:

- א. תתאים לאופיו של הארגון ולרמת סיכוני הבג"ת שלו;
- ב. תכלול מחויבות לשיפור מתמיד;
- ג. תכלול מחויבות לעמוד לפחות בדרישות התחיקה הישימה בתחום הבג"ת, ובדרישות אחרות שהארגון קיבל על עצמו;
- ד. תהיה מתועדת, מיושמת ומתחזקת;
- ה. תימסר לכל העובדים כדי ליידע אותם באשר למחויבויות האישיות שלהם בנושא בג"ת;
- ו. תהיה זמינה לבעלי העניין;
- ז. תיסקר תקופתית כדי להבטיח את הרלוונטיות שלה ואת התאמתה לארגון.

ציור 2 - מדיניות בג"ת

4.3 תכנון

4.3.1 תכנון לזיהוי גורמי סיכון, הערכת סיכונים ובקרת סיכונים

הארגון יקבע ויקיים נהלים לזיהוי גורמי סיכון, להערכת הסיכונים ולנקיטת אמצעי בקרה⁽¹⁾ נדרשים. הנהלים יחולו על:

- פעילויות שגרתיות ולא שגרתיות;
- פעילויות של כל העובדים שיש להם גישה למקום העבודה (לרבות עובדי קבלן ומבקרים);
- אפשרות (חומרים, ציוד, מתקנים) במקום העבודה, בין אם סופקו על ידי הארגון ובין אם סופקו על ידי אחרים.

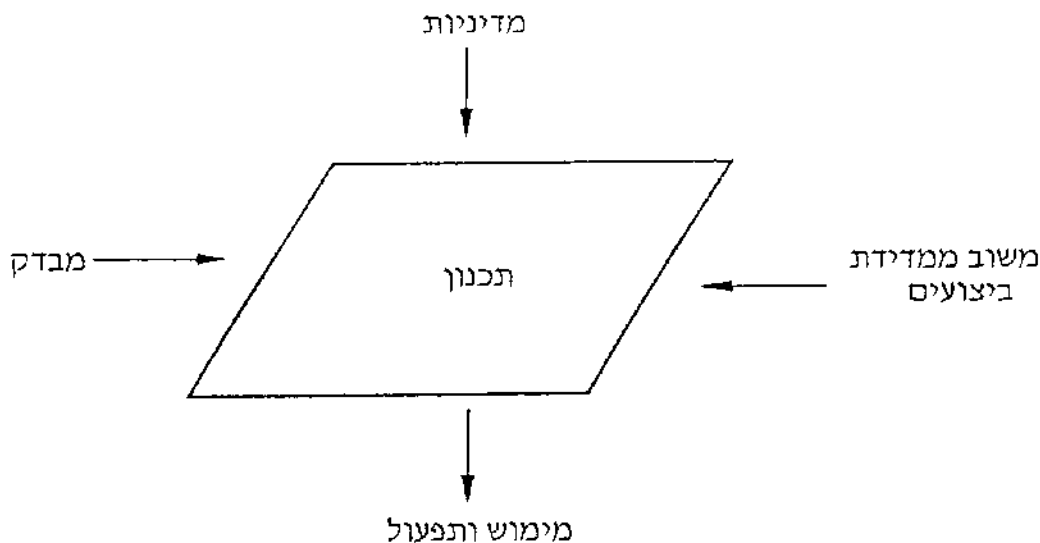
הארגון יבטיח שהתוצאות של הערכות הסיכונים והתוצאים (האפקטים) של אמצעי הבקרה הנזכרים לעיל יובאו בחשבון כאשר הארגון קובע את מטרות הבג"ת שלו. הארגון יתעד את המידע הזה ויעדכנו. המתודולוגיה של הארגון לזיהוי גורמי סיכון ולהערכת סיכונים תתאפיין בתכונות אלה:

- תהיה מוגדרת מבחינת היקף, אופי ותזמון, כדי להבטיח שהיא יזומה ומתוכננת מראש (פרואקטיבית) ולא באח לאחר מעשה, בתגובה להתרחשויות (ראקטיבית);
- תאפשר את סיווג הסיכונים ואת זיהוי הסיכונים שיש לסלק או להפעיל עליהם בקרה באמצעים המפורטים בסעיפים 4.3.3 ו-4.3.4;
- תתיישב עם ניסיון התפעול ועם היכולות של האמצעים שנקטו לבקרת הסיכונים ולשליטה בהם;
- תספק תשומה לקביעת הצרכים לאפשרות, לזיהוי צורכי ההדרכה אומוגם לפיתוח בקרות תפעוליות;

- תאפשר ניטור הפעולות הנדרשות, כדי להבטיח הן את האפקטיביות שלהן והן את ביצוען במועד. הערה:

הנחיות נוספות בנושא זיהוי גורמי סיכון, הערכת סיכונים ובקרת סיכונים ראו ב-OHSAS 18002.

⁽¹⁾ בתקן זה תורגם המונח control כ"בקרה", אולם יש לזכור שהמונח כולל גם יסוד של שליטה.

ציור 3 - תכנון

4. 3. 2 דרישות על פי דין ודרישות אחרות

הארגון יקבע ויקיים נוהל לזיהוי דרישות על פי דין ודרישות אחרות ישימות, המתייחסות לבג"ת, ולגישה אליהן.

הארגון ידאג לעדכן מידע זה שברשותו (הנוגע לדרישות על פי דין ודרישות אחרות). הוא ימסור לעובדיו ולבעלי עניין אחרים, מידע רלוונטי לגבי דרישות על פי דין ודרישות אחרות.

4. 3. 3 מטרות

הארגון יקבע ויקיים מטרות בג"ת מתועדות, בכל יחידה תפקודית רלוונטית ובכל רמה רלוונטית בארגון:

הערה:

רצוי שהמטרות יהיו מכומתות ככל הניתן.

בעת קביעת המטרות וסקירתן, הארגון יביא בחשבון את הדרישות על פי דין ואת הדרישות המחייבות האחרות, את גורמי הסיכון ואת הסיכונים בנושא בג"ת המצויים אצלו, את האפשרויות הטכנולוגיות שלו, את צרכיו הכספיים, התפעוליים והעסקיים ואת השקפותיהם של בעלי העניין. המטרות יתיישבו עם מדיניות הבג"ת, לרבות המחויבות לשיפור מתמיד.

4. 3. 4 תוכנית (תוכניות) ניהול בג"ת

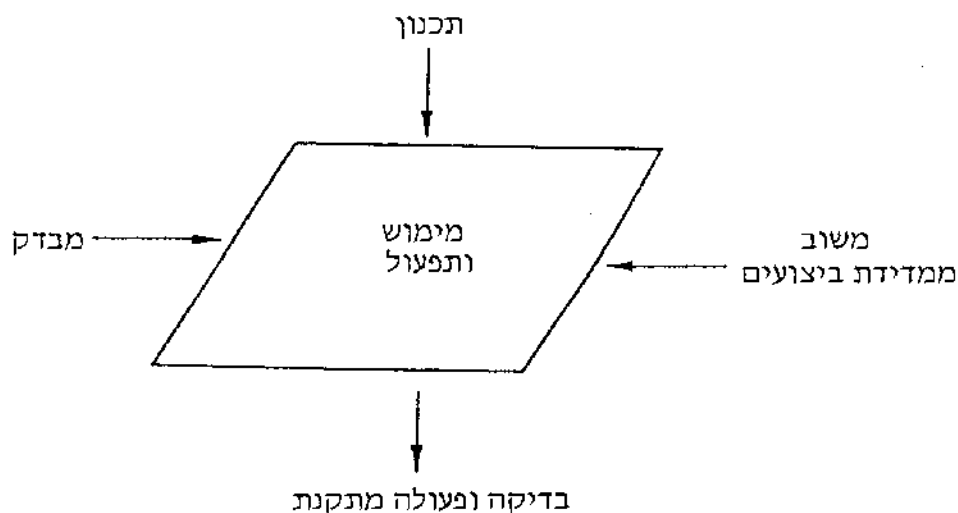
להשגת מטרותיו, יקבע הארגון ויקיים תוכנית (תוכניות) לניהול בג"ת. התוכנית תכלול את התיעוד של:

א. האחריות והסמכות להשגת המטרות ביחידות התפקודיות הרלוונטיות וברמות הרלוונטיות בארגון;

ב. האמצעים ומסגרת הזמן שבהם יש להשיג את המטרות.

תוכניות ניהול הבג"ת ייסקרו במרווחי זמן קבועים ומתוכננים. אם צריך, יתוקנו התוכניות בהתאם לשינויים בפעילויות, במוצרים, בשירותים או בתנאי התפעול של הארגון.

4.4 מימוש ותפעול

ציור 4 - מימוש ותפעול

4.4.1 מבנה ואחריות

התפקידים, תחומי האחריות והסמכויות של עובדים אשר מנהלים, מבצעים ומאמתים פעילויות המשפיעות על סיכוני הבג"ת של פעילויות הארגון, מתקניו ותהליכיו, יוגדרו, יתועדו ויפורסמו כדי להקל על ניהול הבג"ת.

האחריות העליונה לבג"ת מוטלת על ההנהלה הבכירה. הארגון ימנה חבר מהנהלה הבכירה (בארגונים גדולים - חבר הנהלה או חבר דירקטוריון) שעליו תוטל אחריות מוגדרת להבטיח שמערכת ניהול הבג"ת מיושמת כהלכה ושיבוצעיה עונים על הדרישות בכל האתרים ותחומי הפעילויות בארגון. ההנהלה תספק את המשאבים הנחוצים למימוש מערכת ניהול הבג"ת, לבקרתה ולשיפורה.

הערה:

"משאבים" כוללים משאבי אנוש, התמחויות, טכנולוגיות ומשאבים כספיים.

תפקידו של חבר ההנהלה שמונה, האחריות והסמכות שלו, יהיו מוגדרים, כדי:

א. להבטיח שדרישות המערכת לניהול בג"ת נקבעו, והן מיושמות ומתוחזקות לפי דרישות מסמך

OHSAS זה;

ב. להבטיח שדוחות על ביצועי המערכת לניהול הבג"ת יוגשו להנהלה הבכירה, לסקירה, וכדי לשמש בסיס לשיפור מערכת ניהול הבג"ת.

כל הנושאים באחריות הניהולית יפגינו את מחויבותם לשיפור מתמיד של ביצועי הבג"ת.

4. 4. 2 הדרכה, מודעות וכשירות

- העובדים יוכשרו לביצוע המטלות העשויות להשפיע על הבג"ת במקום העבודה. הכשרתם תוגדר במונחים של חינוך מתאים, הדרכה או/וגם ניסיון.
- הארגון יקבע ויקיים נהלים שיבטיחו שעובדיו בכל יחידה ורמה דלוונטיות, יהיו מודעים:
- לחשיבות ההתאמה למדיניות ולנהלים של הבג"ת, ולדרישות מערכת ניהול הבג"ת;
 - להשפעת פעילויותיהם בעבודה על הבג"ת - ככוח או בפועל, ולתרומה ששיפור ביצועיהם האישיים, יתרום לבג"ת;
 - לתפקידיהם ולאחריותם בהשגת ההתאמה למדיניות הבג"ת ולנוהלי הבג"ת ולדרישות מערכת ניהול הבג"ת, לרבות דרישות ההיערכות והתגובה למצבי חירום (ראו 4.4.7);
 - להשלכות האפשריות של סטייה מנוהלי התפעול שנקבעו.
- נוהלי ההדרכה יביאו בחשבון רמות שונות של:
- אחריות, יכולת וחשכלה;
 - סיכון.

4. 4. 3 התייעצות ותקשורת

- יהיו בארגון נהלים שיבטיחו שמידע רלוונטי לבג"ת יעבור בין הארגון לעובדיו ובין הארגון לבעלי עניין אחרים.
- מעורבות העובדים וסידורי ההתייעצות יתועדו ובעלי העניין יודעו בנידון.
- כמו כן יתקיימו דרישות אלה:
- העובדים יהיו מעורבים בפיתוח ובסקירה של המדיניות והנהלים לניהול סיכונים;
 - העובדים יתבקשו להביע את דעתם בכל פעם שנעשו שינויים המשפיעים על הבג"ת במקום העבודה;
 - העובדים יהיו מיוצגים בכל דיון בענייני בטיחות וגיהות;
 - העובדים ידעו מיהו נציגם (או מיהם נציגיהם) לענייני בג"ת ומי מונו במיוחד על ידי ההנהלה (4.4.1).

4. 4. 4 תיעוד

- הארגון יקים ויתחזק מידע במצע מתאים כגון נייר או אמצעי אלקטרוני, כדי:
- א. לתאר את הרכיבים המרכזיים של מערכת הניהול ואת הקשרים ההדדיים ביניהם;
 - ב. להפנות לתיעוד הנוגע לעניין.
- הערה:
- חשוב שכמות המידע המתועד לא תהיה גדולה מהמינימום הדרוש, כדי להבטיח אפקטיביות ויעילות.

4. 4. 5 בקרת תיעוד ומידע

- הארגון יקבע ויקיים נהלים לבקרת כל המסמכים והנתונים הנדרשים במסמך OHSAS זה לבג"ת, כדי להבטיח כי:
- א. אפשר לאתרם;
 - ב. הם נבחנים תקופתית, מעודכנים לפי הצורך, ומאושרים כמתאימים על ידי העובדים המוסמכים;
 - ג. המהדורה העדכנית של המסמכים והנתונים הרלוונטיים זמינה בכל המקומות שבהם מתבצעות פעולות שהן חיוניות לתפקוד האפקטיבי של מערכת הבג"ת;

ד. מסמכים ונתונים שפג תוקפם מסולקים מיד מכל מקומות ההפצה או השימוש, או שנמנע בצורה אחרת השימוש בהם בשוגג ;
ה. מסמכים ונתונים ארכיוניים שנשמרו בגלל דרישות על פי דין או לשם שימור ידע, יזוהו בצורה נאותה.

4. 4. 6 בקרה תפעולית

הארגון יזוהה את הפעולות והפעילויות הקשורות בסיכונים מזוהים, שלגביהם יש צורך לנקוט אמצעי בקרה. הארגון יתכנן פעילויות אלה, לרבות פעילויות תחזוקה, כדי להבטיח שהן נעשות בתנאים מוגדרים, באמצעות:
א. קביעה וקיום של נהלים מתועדים למצבים שבהם היעדר נהלים עלול להוביל לסטייה ממדיניות הבג"ת וממטרותיה;
ב. קביעה של אמות מידה תפעוליות בנהלים אלה;
ג. קביעה וקיום של נהלים המתייחסים לסיכוני בג"ת מזוהים, שבסחורות, ציוד ושירותים שהארגון רכש אותם או/וגם משתמש בהם, ומסירת נהלים ודרישות רלוונטיים לספקים ולקבלנים;
ד. קביעה וקיום של נהלים לתכנון סביבת העבודה, התהליכים, ההתקנות, המיכון, נוהלי התפעול וארגון העבודה, לרבות התאמתם ליכולות העובדים, כדי לסלק או למזער סיכוני בג"ת במקור.

4. 4. 7 היערכות ותגובה למצבי חירום

הארגון יקבע ויקיים תוכניות ונהלים לזיהוי חיתכנות של אירועים ומצבי חירום, ולתגובה מתאימה, ולמניעה והפחתה של פגיעת מחלות ופציעות אפשריות העולות לנבוע מהם.
הארגון יסקור את התוכניות ונהלים שלו להיערכות ותגובה למצבי חירום, במיוחד אחרי התרחשות אירועים או מצבי חירום.
נוסף על כך, כאשר הדבר מעשי, הארגון יבדוק בפועל נהלים כאלה באופן תקופתי.

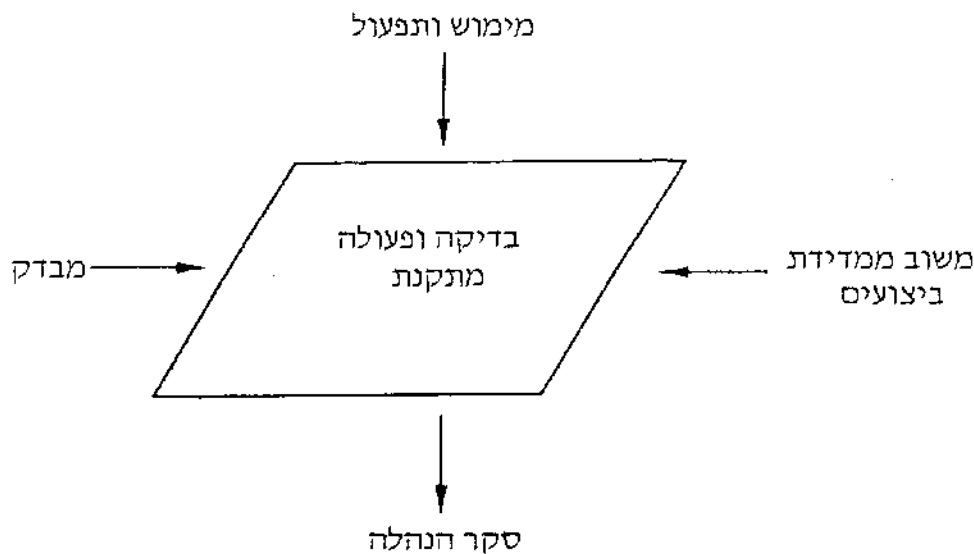
4. 5 בדיקה ופעולה מתקנת

4. 5. 1 ביצועים - מדידה וניטור

הארגון יקבע ויקיים נהלים לניטור ולמדידה סדירים של ביצועי הבג"ת. נהלים אלה יבטיחו:
- מדדים איכותיים וכמותיים המתאימים לצורכי הארגון;
- מדידת המידה שבה הושגו מטרות הבג"ת של הארגון;
- מדדים פרואקטיביים של ביצועים, למדידת מידת התאמתם לתוכנית ניהול הבג"ת, לאמות מידה ביצועיות ולדרישות ישימות של חוקים ותקנות;
- מדדים ראקטיביים של ביצועים, לרישום ומדידה של תאונות, בריאות לקויה, אירועים (לרבות מקרי "כמעט תאונה") וראיות היסטוריות אחרות לביצועי בג"ת לקויים;
- רישום נתונים ותוצאות של ניטור ומדידה, שיספיקו כדי לאפשר ניתוח עוקב של פעולה מתקנת ומונעת⁽¹⁾.
אם לצורך מדידת ביצועים וניטור נדרש ציוד ניטור, יקבע הארגון ויקיים נהלים לכויל ולתחזוקה של ציוד זה. רשומות של פעילויות הכיול והתחזוקה ותוצאותיהן יישמרו.

⁽¹⁾ ועדת המומחים מציעה לכתוב בסעיף זה:

- רישום נתונים ותוצאות של ניטור ומדידה, שיאפשרו ניתוח ליקויי הבג"ת וגיבוש פעולות מתקנות ומונעות.

ציור 5 - בדיקה ופעולה מתקנת

4. 5. 2

תאונות, אירועים, אי-התאמות ופעולות מתקנות ומונעות

הארגון יקבע ויקיים נהלים להגדרת אחריות וסמכות לצרכים אלה:

א. חקירת הנושאים שלהלן וטיפול בהם:

- תאונות;
- אירועים;
- אי-התאמות;

ב. נקיטת פעולות למזעור נזקי תאונות, אירועים או אי-התאמות;

ג. ייזום פעולות מתקנות ומונעות והשלמתן;

ד. אישור האפקטיביות של הפעולות המתקנות והמונעות שננקטו.

נהלים אלה ידרשו שכל הפעולות המתקנות והמונעות המוצעות ייסקרו בתהליך הערכת הסיכונים עוד בטרם יישומן.

כל פעולה מתקנת או מונעת שננקטת לסילוק סיבות לאי-התאמות בכוה או בפועל, תתאים להיקף הבעיות ולמידת סיכון הבג"ת הנדון.

הארגון יישם ויתעד כל שינוי בנהליו המתועדים, הנובע מפעולה מתקנת או מונעת.

4. 5. 3

רשומות וניהול רשומות

הארגון יקבע ויקיים נהלים לזיהוי, תחזוקה והפצה של רשומות בג"ת ושל תוצאות מבדקים וסקרים. רשומות הבג"ת יהיו קריאות, ניתנות לזיהוי ועקיבות לפעילויות הרלוונטיות. רשומות הבג"ת יאוהסנו ויישמרו כך שאפשר יהיה לאתזרן בקלות ושיהיו מוגנות מפני נזק, קלקול או אובדן. משכי השמירה שלהן ייקבעו ויירשמו.

רשומות יתוחזקו כראות למערכת ולארגון, כדי להציג התאמה לדרישות מסמך OHSAS זה לבג"ת.

4. 5. 4 מבדק

הארגון יקבע ויקיים תוכניות ונהלים לביצוע מבדקים תקופתיים של מערכת ניהול הבג"ת, כדי:
א. לקבוע אם מערכת ניהול הבג"ת:

1. מתאימה לסידורים המתוכננים לניהול בג"ת, לרבות הדרישות של מסמך OHSAS זה;
2. מיושמת ומתוחזקת כהלכה;
3. אפקטיבית להגשמת המדיניות והמטרות של הארגון;

ב. לסקור את התוצאות של מבדקים קודמים;

ג. לספק להנהלה מידע על תוצאות המבדקים.

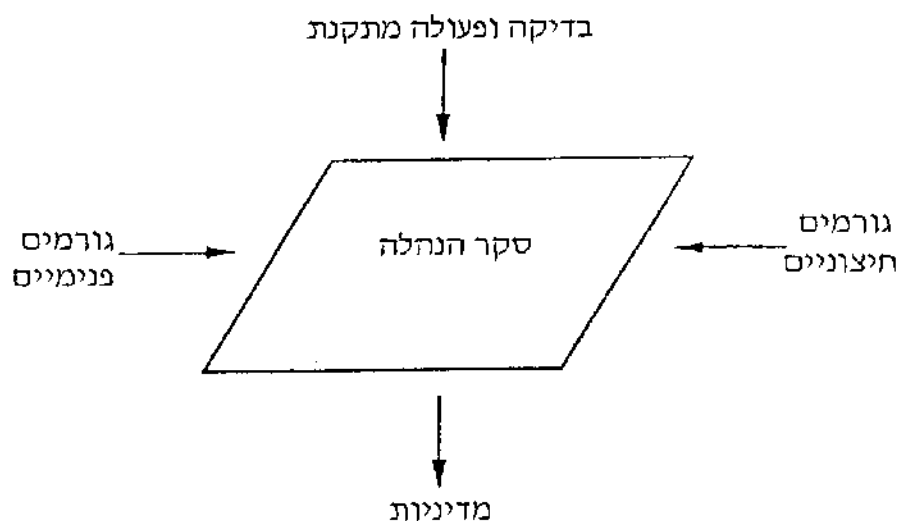
תוכנית המבדקים, לרבות כל לוח זמנים, תתבסס על התוצאות של הערכת הסיכונים של פעילויות הארגון, ועל תוצאות המבדקים הקודמים. נוהלי המבדקים יגדירו את ההיקף, התדירות, השיטות והיכולות וכן את האחראיות והדרישות לניהול המבדקים ולדיווח התוצאות.

המבדקים ייערכו ככל שניתן, על ידי אנשים שאינם תלויים בעובדים האחראים ישירות לביצוע הפעילויות הנבדקות.

הערה:

המילים "אנשים שאינם תלויים" אין פירושו בהכרח שאנשים אלה יבואו מחוץ לארגון.

4. 6 סקר הנהלה

ציור 6 - בדיקה ופעולה מתקנת

ההנהלה הבכירה של הארגון תסקור את מערכת ניהול הבג"ת במרווחי זמן שקבעה מראש, כדי להבטיח שמערכת זו נשארת נאותה, מספיקה ואפקטיבית תמיד. תהליך סקר ההנהלה יבטיח כי ייאסף המידע הנחוץ אשר יאפשר לה לבצע את ההערכה. הסקר יתועד.

סקר ההנהלה יתייחס לצורך אפשרי בשינוי המדיניות, המטרות והרכיבים האחרים של מערכת ניהול הבג"ת - צורך שינבע מתוצאות המבדקים של מערכת ניהול הבג"ת, השתנות הנסיבות, והמחויבות לשיפור מתמיד.

נספח א - קשרים בין ת"י 4481 (OHSAS 18001), ISO 14001:1996 ו-ISO 9001:1994

(למידע בלבד)

ת"י 4481 (OHSAS 18001)	סעיף	ת"י 14001 ISO	סעיף	ת"י 9001 ISO	סעיף
חלות	1	חלות	1	תחום התקן	1
אזכורים	2	אזכורים נורמטיביים	2	אזכורים נורמטיביים	2
מונחים והגדרות	3	הגדרות	3	הגדרות	3
רכיבי מערכת ניהול בג"ת	4	דרישות ממערכת ניהול סביבתי	4	דרישות למערכת איכות	4
דרישות כלליות	4.1	דרישות כלליות	4.1	כללי (משפט ראשון)	4.2.1
מדיניות בג"ת	4.2	מדיניות סביבתית	4.2	מדיניות איכות	4.1.1
תכנון	4.3	תכנון	4.3	מערכת איכות	4.2
תכנון לזיהוי גורמי סיכון, הערכת סיכונים ובקרת סיכונים	4.3.1	היבטים סביבתיים	4.3.1	מערכת איכות	4.2
דרישות על פי דין ודרישות אחרות	4.3.2	דרישות על פי דין ודרישות אחרות	4.3.2	-	-
מטרות	4.3.3	מטרות ויעדים	4.3.3	מערכת איכות	4.2
תוכנית (תוכניות) ניהול בג"ת	4.3.4	תוכניות ניהול סביבתי	4.3.4	מערכת איכות	4.2
מימוש ותפעול	4.4	מימוש ותפעול	4.4	מערכת איכות בקרת תהליך	4.2, 4.9
מבנה ואחריות	4.4.1	מבנה ואחריות	4.4.1	אחריות ההנהלה	4.1
הדרכה, מודעות וכשירות	4.4.2	הדרכה, מודעות וכשירות	4.4.2	ארגון	4.1.2
התייעצות ותקשורת	4.4.3	תקשורת	4.4.3	הדרכה	4.18
תיעוד	4.4.4	תיעוד מערכת הניהול הסביבתי	4.4.4	כללי (למעט המשפט הראשון)	4.2.1
בקרת תיעוד ומידע	4.4.5	בקרת תיעוד	4.4.5	בקרת תיעוד ומידע	4.5
בקרה תפעולית	4.4.6	בקרה תפעולית	4.4.6	נוהלי מערכת האיכות	4.2.2
				סקר חוזה	4.3
				בקרת תכן	4.4
				רכש	4.6
				בקרת מוצר שסופק על ידי הלקוח	4.7
				זיהוי המוצר ועקיבותו	4.8
				בקרת תהליך	4.9
				שינוע, אחסון, אריזה, שימור והספקה	4.15
				מתן שירות	4.19
				טכניקות סטטיסטיות	4.20
היערכות ותגובה למצבי חירום	4.4.7	היערכות ותגובה למצבי חירום	4.4.7	-	-
בדיקה ופעולה מתקנת	4.5	בדיקה ופעולה מתקנת	4.5	-	-
ביצועים - מדידה וניטור	4.5.1	ניטור ומדידה	4.5.1	בחינה ובדיקה	4.10
				בקרת ציוד בחינה, מדידה ובדיקה	4.11, 4.12
תאונות, אירועים, אי-התאמות ופעולות מתקנות ומונעות	4.5.2	אי-התאמות ופעולות מתקנות ומונעות	4.5.2	בקרת מוצר לא מתאים פעולה מתקנת ופעולה מונעת	4.13, 4.14
רשמות וניהול רשומות	4.5.3	רשומות	4.5.3	בקרת רשומות האיכות	4.16
מבדק	4.5.4	מבדק מערכת הניהול הסביבתי	4.5.4	מבדקי איכות פנימיים	4.17
סקר הנהלה	4.6	סקר הנהלה	4.6	סקר הנהלה	4.1.3
קשרים ל-ISO 14001 ו-ISO 9001	נספח ב	קשרים בין ISO 14001 לבין ISO 9001	נספח ב	-	-
ביבליוגרפיה	-	ביבליוגרפיה	נספח ג	ביבליוגרפיה	נספח א
ראו OHSAS 18002	-	הנחיות לשימוש בתקן	נספח א	-	-

רשימת מונחים

accident	-	תאונה
audit	-	מבדק
continual improvement	-	שיפור מתמיד
control	-	בקרה ^(ח)
facility	-	אפשרות
hazard	-	גורם סיכון
hazard identification	-	זיהוי גורם סיכון
incident	-	אירוע
interested parties	-	בעלי עניין
monitoring	-	ניטור ^(ח)
non-conformance	-	אי-התאמה
objective	-	מטרה
occupational health and safety (OH&S)	-	בטיחות וגיחות בתעסוקה (בג"ת)
OH&S management system	-	מערכת ניהול בג"ת
organization	-	ארגון
performance	-	ביצועים
risk	-	סיכון
risk assessment	-	הערכת סיכונים
safety	-	בטיחות
tolerable risk	-	סיכון נסבל

^(ח) ניטור - בדיקה ומדידה מחזוריות או רצופות של תכונות אופייניות.